

uafhængige angelsaksiske Kilder være afgjørende paa Grund af den store Interesse, som den danske Konges Død nødvendigvis maatte have for dem.

5.

Dobbelte Navne. — Erik Lam—David.

Af Johannes Steenstrup.

1. Jeg skal her henlede Opmærksomheden paa et Forhold, som kunde trænge til nærmere Undersøgelse i historisk og filologisk Henseende end hidtil er sket, nemlig den stærke Anvendelse af dobbelte Navne paa et vist Tidspunkt i vort Folks Fortid. Ikke alene disse Navnes Karakter, men ogsaa Hensigten med dem kunde sikkert fortjene et nærmere Studium. Jeg skal her kun fremsætte nogle af de lagttagelser, som have gjort sig gjældende hos mig.

Det er almindelig bekjendt, at flere af de i det 11te Aarhundrede levende Medlemmer af det danske Kongehus bar dobbelte Navne. Saaledes havde allerede Svend Tveskæg i Daaben af Keiser Otto II. faaet Navnet Otto; hos Adam af Bremen og i flere danske Kilder se vi da ogsaa hans Navn angivet som Svend Otto¹⁾. Noget anderledes er Forholdet med hans Søn Knud den Store; vi vide, at han i Daaben tilige antog Navnet Lambert²⁾, men dette Navn kom aldrig til at faa officiel Betydning eller til at spille nogen Rolle. Knuds

¹⁾ Adam af Bremen II. 3: baptizatus est ipse Haroldus cum uxore Gunhild et filio parvulo, quem rex noster a sacro fonte susceptum Sueinotto vocavit. 25: Suein Otto. I en stor Del danske Aarbøger det Samme: Scriptores I. 17: qui nominatus est Suein Otto, eo quod ipse Otto Imperator eum de sacro fonte levaverit, 67, 117, 232, 269, 375. II. 147, 425.

²⁾ Steenstrup, Normannerne III. 402. Adam. schol 38: Knut abiecto nomine gentilitatis, in baptismo Lambertus nomen accepit. Unde scriptum est in Libero fraternitatis nostræ: Lambrecht, rex Danorum, et Imma regina et Knut, filius eorum, se commendaverunt orationibus fratrum Bremensium.

Søster Estrid maa, som vi kunne se af enkelte Kilder, tillige have heddet Margrete¹⁾, og hendes Søn Svend fik Navnet Magnus²⁾. Paa hvilket Tidspunkt dette sidste er sket, vides ikke, og Oprindelsen til Navnet kjendes ikke heller. Det ligger nær at tænke paa, at Svend skulde have antaget det paa en Tid, da han stod i et godt Forhold til Kong Magnus den Gode, men dette hviler dog kun paa Gjetning. Vist er imidlertid, at Navnet Magnus knyttes fast til Svend Estridssøn, saaledes at hans egen Søn i et Aktstykke kalder sig „Cnuto Quartus, Magni Regis filius“³⁾, og hans egen Datter kalder sig paa det prægtige Kors af Hvalrostand, som tilhørte hende, „Helena Magni Svenonis regis filia“, ligesom ogsaa „Elnoth, som skrev c. 1120, kalder ham Svenø Magnus, med hvilket Navn Kong Erik Emun endvidere betegner sin Bedstefader i et 1135 udstedt Kongebrev⁴⁾. Da Kong Niels c. 1106 giver sin Søn i Daaben Navnet Magnus, tænker han vel nok saa meget paa en Opkaldelse efter Barnets Bedstefader, som paa hans Hustrues tidligere Ægtefælle, Magnus Barfod. Omvendt derimod mæler Adam af Bremen, der paa mangfoldige Steder og udførligt omtaler Kong Svend, ikke et Ord om, at han bar Navnet Magnus. Den nævnte Prinsesse Helene hed ogsaa Gunhild, saaledes som Indskriften med de latinske Bogstaver paa hint Kors oplyser („Helena que et Gunhild vocatur“); et Sted paa Korset er det nordiske Navn ristet med Runer: Gunhilt⁵⁾. Dermed er vist Rækken af Dobbeltnavne i Fyrsteslægten udtømt for den Tids Vedkommende⁶⁾. Blandt andre Samtidige med to Navne kan nævnes Odinkar, som hed Adeldag⁷⁾; et Aar-

¹⁾ Adam II. 52. Scr. I. 67. III. 266.

²⁾ Scr. Rer. Dan. I. 118, 174, 425. II. 159, 423, 428. III. 425, 432.

³⁾ Diplom. Svecan. I. 42.

⁴⁾ Diplom. Svecan. I. 49.

⁵⁾ P. G. Thorsen, Om Runernes Brug til Skrift udenfor det monumentale, 3 f.

⁶⁾ Jfr. iøvrigt Steenstrup, Normannerne II. 97.

⁷⁾ Adam II. 34: Odinkar iunior . . quem dudum Bremæ scolis traditum pontifex Adaldagus suis fertur manibus baptizasse suoque nomine Adaldagus vocatus est. — Samtidig med Odinkar levede Erkebisp „Bescelinus cognomento Alebrandus“ (Adam II. 67).

hundrede senere levede den hellige Ketil, der ved Indtrædelsen i den geistlige Stand antog Navnet Exuperius¹⁾).

Men Skikken at have Dobbeltnavne maa have strakt sig et godt Stykke ind i det følgende Aarhundrede. Her vil jeg især henvise til den ældste Lundske Gavebog, som klarlig viser, hvor almindelig udbredt denne Skik har været, og dernæst peger paa, naar den er ophørt. Efterat Gavebogen var bleven indrettet, idet hver Dag havde faaet sin Rubrik med de til den hørende Optegnelser om Martyrerne, og efterat Alt saaledes var bleven beredt til at modtage Navnene paa Kirkens Velgjørere, tog man fat paa at overføre en Række Navne ved de enkelte Dage fra et ældre Nekrologium. Da vi kjende en Del af disse saaledes overførte Personer, kunne vi drage den Slutning, at Overførelsen i det Hele angaar Mænd og Kvinder, der have levet omtrent fra Tiden 1080 til 1140, da denne Gavebog begyndte at skrives. I disse Overførseler vil man nu meget hyppigt finde dobbelte Navne, og man vil endvidere finde saadanne i de Indførseler, som ere skete i den anden Trediedel af det 12te Aarhundrede, derimod, paa en enkelt Undtagelse nær, ikke i de senere. I Optegnelser om Personer, der ere døde paa Knud den Sjettes Tid eller senere, kunne vi vel træffe Tilnavne, men derimod ikke Dobbeltnavne af den her omtalte Art²⁾. Ialt har jeg kunnet tælle 40—50 Exempler paa Dobbeltnavne. Disse lagttagelser have selvfølgelig først kunnet gjøres, efter at Bibliothekar Weeke har offentliggjort den fortræffelige Udgave af Gavebogen, i hvilken Tidspunktet for de enkelte Indførseler nøiagtig er bestemt.

Det er mig ikke bekjendt, at denne Skik i andre Lande har været saa udbredt som her. Det Spørgsmaal frembyder sig dernæst, hvad Hensigten vel var med det dobbelte Navn, og i hvilken Anledning det var erhvervet. Det kunde synes rimeligt, at det nordiske Navn var bleven ombyttet med et

¹⁾ Scr. IV. 426: Beatus Exuperius Confessor qui et in infantia sua primum Chetillus a parentibus est appellatus.

²⁾ Om Maaden, hvorpaa Personer benævnedes i en noget senere Tid, henviser jeg til mine Bemærkninger i Studier over Kong Valdemars Jordebog 461 f.

christent Navn eller dog med et Navn fra Bibelen, og herpaa haves ogsaa Exempler, saaledes:

- 4. Marts: Petrus, qui et Hacun.
- 3. April: Effrem, dictus Sano, presbiter.
- 26. Mai: Arina, dicta Anna.
- 14. Juni: Asa, soror nostra, monialis et vidua proprio nomine dicta Maria.
- 6. August: Symeon, qui et Sune.

Ligeledes kunne vel herhen regnes følgende Navne med religiøs Klang, der staa ved Siden af et verdsligt:

- 24. Marts: Guthmund laicus, dictus Egel.
- 29. Marts: Gothric... suo nomine Sneoulf.
- 12. Juni: Thorkil Ware, qui et Olaf.
- 17. Nov.: Alwinus, dictus Clemens.

Men meget hyppigt ere de to Navne i lige Grad hedenske eller i hvert Fald nordiske:

- 19. Jan.: Halden, qui et Sune.
- 23. Mai: Aggi, dictus Thorsten.
- 1. Juni: Sueno, filius Conradi, qui proprio nomine vocabatur Thorgrim.
- 20. Juni: Throckil, pater archiepiscopi [Asceri], qui vocatus est Suen.
- 10. Sept.: Estrit, Thora dicta.
- 15. Sept.: Thorsten, dictus Tote.

Eller vi træffe et fremmed Navn ved Siden af det nordiske:

- 31. Marts: Markel, qui et Sigar.
- 15. April: Godescalcus Ulf, willicus.
- 19. Sept.: Goly, dictus Conradus, abbas de Sanctis.

Endelig — for at tage alting med — findes stundom en Slægtbetegnelse tilføjet:

- 4. Marts: Thury, qui et doter Sturkars.
- 16. April: Gunnildis, dicta doter Svens¹⁾.

Eller Navnet er forvandlet til et Kjælenavn:

¹⁾ Mon det ikke er Svend Estridssøns Datter Gunhild? Optegnelsen horer til Nekrologiets oprindelige Stamme, som Optegnelserne om Faderen Svend og Brodrene Harald Hen, Oluf og Niels.

9. Marts: soror nostra Margareta agnomine Maga ...

30. Juni: soror nostra Margareta, dicta Maggha.

Efter at have redegjort for Karakteren af disse dobbelte Navne -- der som sagt ophøre c. 1170 -- skulle vi søge at udfinde, ved hvilken Anledning det andet Navn er bleven erhvervet. Her ville vi først minde om, at det var Skik hos Jøderne, og overhovedet hos Østerlænderne, at betegne Indtrædelsen i et nyt Forhold ved et nyt Navn, ligesom der stundom i Antagelsen af det nye Navn laa Anerkjendelse af Overhøiheid hos den, der havde meddelt det. Dette fra Biblen bekjendte Forhold har paa forskjellig Maade paavirket Skikkene i Middelalderen. Svend Tveskægs andet Navn Otto har vel saaledes ogsaa skullet antyde et Underdanighedsforhold til Keiseren. -- Det var dernæst i Middelalderen ikke usædvanligt, at den, som indtraadte i geistlig Stand eller i et Kloster, tog et nyt Navn¹⁾. Ad denne Vei kunne vi ganske vist forklare flere af Gavebogens Dobbeltnavne, men om Størsteparten af dens Personer gjælder det dog, at de ere Lægfolk; dette siges stundom udtrykkelig (*laicus*), og allermest fremgaar det af, at Personerne slet ikke betegnes som Præster, Nonner o. s. v. De foran nævnte Exempler fra den danske Kongefamilie vise jo da ogsaa, at verdslige Personer havde dobbelte Navne.

Det hedder om Knud den Store, at han allerede i Daaben fik Navnet Lambert, og det er jo muligt nok, at der paa de Tider kunde være Grund til at give et Barn tvende Navne, et som bragte dets Slægt og Afstamning i Erindring ved Opkaldelse og et andet af mere christeligt Tilsnit. Imidlertid er der dog for det 11. og 12. Aarhundredes Vedkommende snarest et andet Forhold, som har medført den nye Navnefæstelse. Det var ret almindeligt, at den Døbte ved Konfirmationen fik et nyt Navn. Konfirmationen var ikke nogen Akt, som den Christne nødvendig skulde underkaste sig, den kunde desuden kun foretages af en Bisp; men paa det her omtalte Tidspunkt synes den at have haft en vis Rolle. Den, som konfirmeredes, skulde have en Fadder, og det nye Navn, som valgtes i Stedet

¹⁾ Freeman, Norman Conquest V. 564.

for eller ved Siden af det ældre, kunde til Exempel være Fadderens. Uagtet Kirken ganske vist havde en Nomenklatur, som den foretrak, optraadte den som bekjendt ikke fjendsk mod de nationale Navne, den ønskede kun at fjerne de helt anstødelige. Kirken har ikke fordret, at den konfirmerede nødvendig skulde have et christent Navn, men den har i hvert Fald gjerne set, at han tog et nyt Navn, som skulde minde ham om Forpligtelsesforholdet til Gud (Esaias c. 65. v. 15: men sine Tjenere skal Herren give et nyt Navn). Derimod har det ikke været dens Mening, at det nye Navn i borgerlige Forhold skulde fortrænge det gamle¹⁾.

Saaledes kan vistnok Konfirmationen betragtes som et af de Forhold, der oftest gav Anledning til Antagelsen af et nyt Navn. Iøvrigt er det jo ogsaa muligt, at man alene ved Indtegnelsen i en kirkelig Bog eller ved at optages i et Broderskab af geistlig eller verdslig Natur, har tildelt sig et nyt Navn. Endelig kan det nævnes, at Kvinder, som giftedes til et fremmed Land, oftere antog et af Folkets Navne; Æthelreds og Knud den Stores normanniske Hustru Emma kaldtes jo saaledes Ælfgifu. Dette skete for at komme Nationens Følelser imøde, og lignende Forhold fandtes mange andre Steder, hvor to Nationaliteter mødtes; saaledes havde de nordiske Fyrster i Rusland ofte to Navne, et slavisk og et nordisk²⁾.

2. Efter disse indledende Bemærkninger vender jeg mig til den Undersøgelse, som oprindelig gav mig Anledning til at tage Dobbeltnavnene for til Betragtning. Spørgsmaalet dreier sig om Fortolkningen af nogle Meddelelser i en tysk Efterretning om Slaget ved Fotevig. I Erfurt-Aarbøgerne for 1134 fortælles, hvorledes Magnus Nielsson overmodig vendte hjem fra Besøget hos Keiser Lothar i Halberstadt:

„Efter at have samlet en stor Mængde Krigere besluttede

¹⁾ Se om Navngivelsen ved Konfirmationen Augusti, *Denkwürdigkeiten aus der christlichen Archäologie* VII. 351 f. 437. Thalhoffer, *Handbuch der katholischen Liturgik* II. 512 f. *Real-Encyclopädie f. protestantische Theologie* s. v. Konfirmation, jfr. Name. Ducange, *Glossarium* s. v. nomen.

²⁾ P. A. Munch, *Samlede Afhandlinger* II. 256 f.

han at angribe Erik, sin Farbroders Søn, hvis Broder [Knud Lavard] han tidligere havde dræbt, og da han erfarede, at Erik opholdt sig i Lund med sine Mænd, styrede han med Flaaden til denne By. Men efterat Hæren var gaaet fra Borde og havde opstillet sig, paakom der Alle en umaadelig Frygt, og da Magnus havde ladet Skibene lægge bort fra Kysten, for at ikke Nogen skulde undfly til dem fra Slagordenens Rækker, forlangte de, at han atter skulde lægge Skibene ind til Stranden. Men Magnus svarede: „Tapre Krigere, hvad frygte I for? Vor Hær tæller 20,000 tapre Mænd, og om vor Hu stod til at gaa mod Verdens Hovedstad Rom, vilde Ingen kunne staa imod saadanne Skarer!“ Medens nu disse ikke lod sig trøste og opgav Haabet om Frelse, var der en herlig ung Mand David, en Søn af Eriks Søster, som var indesluttet i Byen Lund og nu drog ud med 300 tapre tyske Krigere; han kaster sig i Nærkamp midt ind i Modstandernes Skarer, saa at Alle spredes til Siden og flygte, medens Magnus alene bliver liggende tilbage paa Jorden. David stod nu ved hans Side og tiltalte ham saaledes: „O, Du forbryderske Stimand og troløse Morder, som dræbte min Morbroder, Din Farbroders Søn, netop som Du kyssede ham, saaledes som den troløse Judas forraadte vor Frelser! Nu pine Dine Synder Dig! Nu følge Guds Straffedomme Dig! Idag, siger jeg Dig, vil Du faa, hvad Du fortjener; Dit ugudelige Hoved og Dine forbryderske Hænder ville blive hugne af Dig for Din store Udaads Skyld, og Dit Navn vil være til Skændsel for alle kommende Tider.“ Efterat Magnus var omkommet ved en saadan Død, blev Kong Niels, Magnus's Fader, grebet af en umaadelig Frygt, — han flygtede med et stort Antal Krigere til Staden Slesvig, og her blev han dræbt¹⁾.

¹⁾ Qua ille gloria licet indignus, mente tumidus ad propria festinus rediit, congregataque multitudine armatorum, Erichum, filium patris sui, cuius ante fratrem occiderat, persequi instituit, et ad civitatem Lundinam, ubi eum cum suis demorari comperit, navibus applicuit. Cumque navibus egressus in unum conveniret exercitus, timor invasit omnes immensus, et ut naves,

Vi skulle nu først undersøge, om denne Kilde har Krav paa, at man fæster Lid til den. Erfurt-Aarbøgerne have særdeles godt Lov paa sig¹⁾, de give i kort sammentrængt Fremstilling en gennemgaaende paalidelig tydsk Rigshistorie, hvor Keiseren stilles i Forgrunden; de naa kun fra 1125 til 1137. Ogsaa om danske Forhold lader Krøniken til at være vel underrettet, dens Angivelse om, at Erik Emun havde tydske Krigere i sit Følge, er sandsynlig ikke blot paa Grund af hans Forhold til Lothar, men fordi Tydskerne vare blevne særlig udæskede ved Harald Kesjes Overfald paa de tydske

quas Magnus, ne quis forte ex acie ad eas confugeret, a terra fecerat reduci, denuo litori postulabant advehi. At Magnus: „Quit, inquit, timetis, milites fortissimi? Viginti sunt milia virorum fortium exercitus nostri, et si caput mundi Romam adire placuisset, tantae multitudini nullus obsistere potuisset!“ Illis econtra, nulla consolatione recepta, set propriae vitae diffidentibus, David, adolescens egregius, Erichi sororis filius, in Lundina civitate obsessus, cum trecentis militibus Teutonicis fortissimis egressus, adversariorum exercitum comminus fertur in medium, disturbatisque cunctis atque fugientibus, Magnus in terram prostratus relinquitur solus. Quem superastans David adolescens: „O, inquit, latro sceleratissime et parricida infidissime, qui avunculum meum patru tui osculans interfecisti filium, ut Judas perfidus tradidit Dominum! Nunc te premunt peccata tua; nunc te Dei persequuntur iudicia! Hodie, inquam, accipies quod mereris, et impio capite tuo cum manibus scelestis absciso, pro tui magnitudine sceleris, toto seculo fabula eris!“ Quo tali morte perempto, rex Nicolaus, pater Magni, timore correptus immenso, iamque se et a coessentibus sibi comminus moriturum suspicatus, fugiendo cum multitudine armatorum iuxta civitatem Sleswich est castra metatus. Cives autem eiusdem civitatis in dolo ei pacifice loquentes, episcopum suum cum ceteris primatibus ad eum quasi pacis obsides miserunt, et introductum ad se, statim pro foribus ecclesiae positum in oratione peremerunt, et loco eius Erichum, filium fratris ejus, quem Magnus antea persequabatur, cum omni terrae populo regem constituerunt. Annales Erphesfurdenses, Pertz, Scriptores VI, 539.

¹⁾ Wattenbach, Deutschlands Geschichtsquellen. Vierte Aufl. II, 191.

Haandværkere i Roeskilde; den bekræftes tilmed af *Annalista Saxo*. Om de Forhold, under hvilke Niels blev dræbt i Slesvig, veed den meget god Besked. I Angivelserne af Slægtskabsforholdet mellem den danske Kongeslægts Medlemmer synes Aarbogen velunderrettet, — men den giver os den overraskende Oplysning, at en ung Mand David, en Søstersøn af Erik Emun, skal have spillet en Rolle i Kampen ved Fotevig, hvorom vi ellers Intet vide.

Navnet David er allerede besynderligt i den danske Kongefamilie. I hele Ulf Jarls Afkom findes der, i en Slægt paa c. 70 Personer, som ere os bekjendte, igjennem fem Slægtled næppe et eneste bibelsk Navn. Navnene ere nordiske, nogle af dem katholske (Christine), men David er en underlig Gjest i deres Midte. Mon denne Mand ikke tillige havde et nordisk Navn? — Eller lad os gjøre et Tankeexperiment. Hvis Krøniken ikke havde skrevet Ynglingens Navn, men blot omtalt ham som en Søn af Erik Emuns Søster — saaledes betegner den ham jo —, mon da ikke vi Andre strax vilde tilføie det manglende Navn Erik Lam? Han er den eneste Dattersøn af Erik Eiegod, som vi kjende, og hans Moder Ragnhild den eneste os bekjendte Datter af Kong Erik¹⁾, medens vi dog ganske vist vide, at denne Konge havde flere uægte Døtre²⁾.

Sammenholdt med en anden Efterretning fra Tydskland vil det ses, hvor lidt vi have Grund til at undre os over, at Tydskerne give en Mand eet Navn, medens vi Danske have et helt andet. Keiser Frederik Barbarossa sender sin Onkel Bisp Otto af Freising følgende Meddelelse til Benyttelse i hans Historieværk: „vi holdt Hof i Merseburg, hvor de Danskes Konge Petrus efter vor Kaldelse gav Møde“³⁾. Den samme Meddelelse om Kong Petrus af Danmark findes i Digtet *Ligurius*⁴⁾. Denne danske Kong Peter er Svend, Erik

¹⁾ Hans Gram udtaler derfor ogsaa, at denne David maa have været Erik Lams Broder (Noterne til Meursius).

²⁾ Saxo 603: filias quoque complures ex concubinato habuit.

³⁾ Pertz, *Scriptores* XX. 347.

⁴⁾ *Ligurius*, ed. Dümgé, *Indholdsfortegnelse* og l. l. v. 544 f.

Emuns Søn; i et Diplom, som Konrad III har udstedt 1142, og hvor han nævnes blandt Vidnerne, betegner han sig ogsaa som „Petrus filius regis Danorum“¹⁾. Medens Svend saaledes i Tydskland er vel bekjendt under Navnet Peter, har ingensomhelst dansk Kilde Efterretning om, at Svend har dette Navn, og det vides ikke, at han herhjemme har betegnet sig saaledes. Er det nu ikke ret sandsynligt, at Forholdet har været ligedan med Hensyn til Fætteren David; de Danske benyttede et andet Navn.

Men vi skulle yderligere fortsætte vor Betragtning af hin Efterretning. Det har al Sandsynlighed for sig, at Erik Lam har deltaget iblandt Erik Emuns Krigere i Slaget ved Fotevig. Hans Familie sluttede sig jo til Eriks Parti, han var tre Aar efter Fotevigslaget tilstede paa det Thing, hvor Erik Emun dræbtes, han viste sig her som en af de faa, der var rede til at hævne Kongen; endvidere siger Saxo leilighedsvis, at Erik Lam „i længere Tid“ havde gjort Tjeneste hos Erik Emun²⁾. Her fortjener det ogsaa at huskes, at en anden tysk Kilde, Annalista Saxo, siger, at Kong Niels i Kampen ved Fotevig havde tvende Skægtninge til Modstandere „en vis Erik og hans Broder“. En Broder af Erik, som sluttede sig til ham, kjendes ikke, men vel en Skægtning; det burde hedde „og hans Neveu“³⁾.

Der er saaledes ikke Lidt, som taler for, at David er den samme Person som Erik Lam. Men der findes tillige et psykologisk Moment, som peger stærkt hen paa Identiteten af de to Mænd. Det er aabenbart, at Erfurtannalerne i hin

¹⁾ Origines Guelficæ II. 478; Stumpf-Brentano, Die Reichskanzler Nr. 3442; Bernhardi, Conrad III 299 f.

²⁾ Saxo 717 (Svend siger til Valdemar): post quem Ericus Junior, ne parentis mei, cui diutius militaverat, cæptum excidere pateretur, ut regni, ita tui quoque curam arripuit.

³⁾ Pertz, Scriptores VI 768: in sancto die pentecostes occiditur a quodam Herico et fratre illius cum 5 episcopis et 60 clericis, adniventibus advenis Teutonicis, quos truncatione membrorum dampnaverant. Det er, som ogsaa Udgaven antyder, en selvstændig Beretning, der ikke støtter sig til Erfurt-Annalerne.

David ville skildre et ungt, tappert, enthousiastisk Menneske, som med stort Mandemod kaster sig fra den indesluttede By ud imod Fjenden; han trænger midt ind i Skarerne, kæmper i Nærkamp med Modstanderne og bringer dem til at flygte. Men netop paa samme Maade bliver Erik Lam skildret i Kilderne. Mest bekjendt er Scenen ved hans Morbroders Drab af Sorte Plog paa Thinge, da han strax styrter sig over Angriberne uden at ænse eget Liv. „Der viste Erik Prøve paa mageløs Tapperhed. Længe beskyttede han med sit Sværd den dræbte Konges Legeme, og medens hans Kammerater skyndte sig paa Flugt, lagde han ene blandt saa mange Krigere Uforfærdethed for Dagen og viste, at han var værdig til at følge den paa Thronen, for hvem han vilde strides endog efter hans Død“¹⁾. Til disse tiltalende Sider af Erik Lams Karakter — hans Enthousiasme og hans Mandemod — kommer Saxo gjentagne Gange tilbage. Han skildrer Erik som lidet klog eller begavet, om end tapper; „saa lidt brød han sig om sit eget Liv, at naar Kampen skulde begynde, tog hans Omgivelser nøie Vare paa ham, for at han ikke i Forveien alene skulde storme ind paa Fjenden“²⁾. Krigerne maatte holde paa ham — siger Saxo et andet Sted —, for at han ikke rent ubesindigt skulde styrte ind paa Fjenden³⁾. Dette Vidnesbyrd passer dog vist fortræffeligt med den Skildring, som Erfurtaarbogen giver af, hvorledes David styrter frem fra Lund midt ind i Fjendernes Skarer, hvor han kæmper med stor Tapperhed.

At Erik Lam har opholdt sig i Tydskland og derfor har været vel kjendt af Tydskerne, er meget sandsynligt. Hans Morbroder Knud Lavard havde jo været en fortrolig Ven af Lothar, og Erik Lam blev den første danske Konge, der tog en tydsk Kvinde til Ægte, nemlig den letsindige Lutgard af Soltwedel.

¹⁾ Saxo 665. Jfr. S. 666: quod audacia ac pietate præstaret. Jfr. Knytlinga c. 103: hann ljóp upp, ok brá sverði á þinginu. þá mælti Plógr: ver eigi svá óðr [rasende, hidsig] Eiríkr lamb!

²⁾ Saxo 667.

³⁾ Saxo 669.

Derfor formoder jeg, at Erik Lam enten under et Ophold i Tydskland eller ogsaa herhjemme har faaet et bibelsk Navn i Stedet for eller rettere ved Siden af sit nordiske; enten har hans Konfirmation givet Anledning hertil, eller han er bleven indtaget i et kirkeligt Samfund (han endte jo som Munk) eller optaget i en verdslig Kreds¹⁾. Og hvis Erik Lam allerede fra sin tidlige Ungdom var bekjendt for sit Løvemod, hvorfor skulde saa ikke Navnet David blive ham tildelt? David havde allerede inden Philisterkampenes Tid som ung Hyrde styrtet sig ud mod en Løve, der havde røvet et Lam af Hjorden, „jeg holdt fast ved dens Skjæg og slog den og dræbte den“, en Bjørn behandlede han paa samme Maade (1. Sam. c. 17 v. 34 f. jfr. Jesu Sirach c. 47 v. 3; han legede med Løver som med Kid og med Bjørne som med unge Lam); men besynderligt er det, at uagtet de Danske vare saa enige om at berømme Eriks store Uforfærdethed og Mod, var det ikke Løvens, men Lammets Navn, som blev ham tildelt. Svend Aagesøn nævner dette Tilnavn 40 Aar efter hans Død, senere Knytlingasaga²⁾; i sin Levetid synes Erik dog især at være bleven kaldet den Spage³⁾, hvad der sigter til hans stillfærdige og fredsommelige Karakter⁴⁾.

Jeg samler derfor Resultatet af de foranstaaende Undersøgelser derhen, at jeg tror at have godtgjort, at det efter Datidens Skik var almindeligt at have to Navne, men at meget vel det ene Navn kan være os alene bekjendt af udenlandske

¹⁾ Efter at min Undersøgelse var udarbejdet, ser jeg, at Suhm (Historie af Danmark V. 436) allerede har antydnet, at „David har uden Tvivl enten været en Broder af Erik Lam eller og denne Erik selv, thi det lader, at man paa de Tider var tilbøielig til at høre et andet og bibelsk Navn foruden sit eget“.

²⁾ Ser. I. 62: quem ob svavissimos mores Agnum cognominabant. Knytlinga c. 78, 103.

³⁾ Translatio Sancti Kanuti, lectio 5: Hericus Spache (Pertz XXIX. 18), Helmold I. 67: Hericus cognomento Spac. Knytlinga c. 106, 107, 119.

⁴⁾ Den Spage kan godt være tapper, uforfærdet, men han er i hvert Fald fredsommelig, stillfærdig, se Molbechs Glossar, Schlyters Ordbok.

Kilder, *at* vi netop træffe en Søstersøn af Kong Erik (Erik Lam) kæmpende i Krigene ved hans Side, ligesom denne Slægtning sandsynligvis allerede deltog i Fotevigslaget, samt *at* den personlige Karakteristik af den unge David svarer til det Billede af Erik Lam, som vi kjende fra nordiske Kilder. Jeg fralægger mig bestemt, at jeg skulde endelig have bevist, at hin unge David i Fotevigslaget var Erik Lam og ingen Anden, men nogen Sandsynlighed for deres Identitet tror jeg at have bragt tilveie, og i hvert Fald mener jeg, at de forskellige Undersøgelser, som jeg her har fremsat, tør have Krav paa Opmærksomhed.

6.

Fotevig.

Af Johannes Steenstrup.

I den foranstaaende Undersøgelse har jeg søgt at vise, hvorledes Erfurtaarbogens udførlige Fortælling om Kampen i Skaane mellem Kong Niels og Erik Erikssøn falder godt sammen med hvad vi fra de nordiske Kilder vide om Tilstandene i Danmark og om det mindeværdige Slag. Et enkelt Punkt af den tyske Krønikes Fortælling har jeg ladet uberørt. I Følge denne lander Kong Niels ved Lund, hvilken By den saaledes synes at gjøre til en Søstad, og Erik Emun, som er indesluttet i Byen, gjør et Udfald herfra. Vi træffe her nogle mindre Urigtigheder, som imidlertid ere let forstaaelige. Thi Erik Emun havde netop i denne Vinter havt sit Standkvarter i Lund, og han havde just da ladet Byen omgive af Mure og Volde¹⁾. Det er ved at sende Rytteriet i største Il ud fra Lund ned til Sydkysten — en fire-fem Mils Vei —, at han opnaar fuldkomment at overraske Fjenden og at bringe ham i Forvirring paa et uheldigt Terræn. — De efterfølgende Be-

¹⁾ Roeskildeanonymen (I. 382): *eo tempore Lund muro et vallo jussu Herici est circumdata.*